

Леся ХОМЧАК

ЛЕКСИКА РОДИЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ В ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ТА ПІВНІЧНОМУ НАРІЧЧЯХ: ВЛАСНЕ ПОЛОГОВИЙ ЕТАП

У статті авторка описує традиційні номінації, уживані у власне пологовому етапі родильного обряду Надсяння, у контексті говорів південно-західного та північного наріч. Предмет дослідження – слова й сталі вирази на позначення обрядів та обрядодій власне пологового етапу.

Ключові слова: *слова і сталі словесні формули, власне пологовий етап родильного обряду.*

Дослідження тематичних груп лексики українських діалектів – одне з актуальних завдань сучасної діалектології. Серед тематичних груп родинно-обрядової лексики надсянських говірок, які ми вивчаємо, чільне місце посідає родильна, яка на досліджуваній території досі не була предметом спеціального вивчення.

Мета статті – описати традиційні номінації власне пологового етапу родильного обряду Надсяння у контексті говорів південно-західного та північного наріч. Матеріалом для аналізу послуговували власні експедиційні записи із 25 переселенських та 55 поширених на території Львівської області надсянських говірок, а також доступні діалектні та етнографічні джерела про родильні обряди України.

Зазначмо, що власне пологовий етап родильної обрядовості зазнав трансформації найбільше; більшість обрядодій повністю втрачені, деякі – пристосувалися до нових суспільних умов. За свідченням інформаторів найстаршого покоління, ще в 40-і роки ХХ ст. надсянський власне пологовий етап родильного обряду складався із таких елементів: запрошення повитухи, пологи, обрізування / перев'язування пуповини, ім'янаречення, обдаровування повитухи.

Сему 'запрошувати повитуху до породіллі' в надсянських говірках репрезентовано виключно дієслівними словосполученнями моделі *дієслово + (прийм. по) + ім. або займ. у формі Р. відм.*: *б'ігати по н'у* (С); *йти по пов'итуху* (Кнж); *к'ли(и^в)кати (бабку)* (Гдн, Гл, Кт, Кнж, Прд, Св); *к'ликати йі* (Бз, Вбч, Кн); *к'лькати йі* (Гдн, Кр, Зл); *йти по бабці'у / ма'тус'у* (Пдц); *про си^вти/ бабк'і* (Скш). Названі загальноновживані стрижневі дієслова стають обрядово маркованими виключно в контексті

родильного обряду.

Оказіонально зафіксовано вираз *хо¹дити ман¹ів¹ц¹ами* (Г), що позначає спосіб, у який повитуха приходила до породіллі, остерігаючись, щоб її не побачили.

Зі значенням ‘пологи’ в надсянських говірках функціонують лексеми *роди* (Бз, Врб, Гдн, Гл, Гс, Гр, Гч, Дв, Дч, Кв, Кнж, Кр, Кт, Лб, М, П, Пдг, Пдц, Прд, Пч, Р, Рз, См, Тр, Трч), *пологи* (Дв, Кв, Кн, Кнж, Нвм, Нп, Пдг, Прд, Пч, См, Ст), *по р’ід* (Лб). Велику різноманітність номінацій демонструє АУМ: *пологи, злоги, полог, роди, по роди, по р’ід* – нсян. ареал; *пологи, злоги, полог* – бойк. ареал; *по логи, роди* – волиң. ареал, *по логи, родиво, роди, родини* – зхполіс. ареал; *по логи, злоги, полог, роди, по роди, по р’ід* – ндністр. ареал; *по логи, злоги, полог, роди* – поділ. ареал [АУМ II: к. 365].

Назва *роди*, як і її деривати *по роди, по р’ід, родиво, родини* (< стсл. *родь* ‘рід, покоління’ [ЕСУМ V, 89]) зафіксована і в українських діалектах (гуц. *роди¹*, *родини* [СГБр, 333]), і в літературній мові [СУМ VII, 260; VIII, 593–4].

Лексема *пологи* та деривати *злоги, полог*, що походять від псл. *ležati* [ЕСУМ III: 212–213], теж засвідчені в українських діалектах: бойк. [Онишк. I, 312], буков. [СБГ, 168], гуц.² *злоги*, бойк. *пологи* [Онишк. II, 106]; пор. ще: [СУМ VII, 90].

Сема ‘передродові перейми’ в надсянських говірках репрезентована лексемами *бол’і* (Дв, Кв, Кн, Кнж, Млн, Лб), *сх’ватк’і* (Ргз), *х’ватк’у* (Стрч).

Сема ‘тужитися під час пологів (про породіллю)’ представлена в насянських говірках лексемами *дутис’і* (Дз, М), *тис’нутис’і* (Млн).

За диференційною ознакою ‘суб’єкт дії’ виділяємо в надсянському ареалі дві семантичні мікрогрупи: ‘давати дитині життя під час пологів (про породіллю)’, ‘з’являтися на світ під час пологів (про дитину)’, кожна з яких формує семантичні ряди за видом (доконаним / недоконаним):

‘дати дитині життя під час пологів (про породіллю)’ – доконаний вид: *в родити* (Арв, Врб, Дч, Кр, Прд, Пч), *в(у)родити* (Арв, Гдн, Гр, НП, Пдг, Пч), *зл’іг’ти* (П), *мати ди(і)тину* (Гл, Дч, М, Нп, П), *йу¹ мати ди^{бі}тину / х’лопц’у / д’івку* (Гдн, Гл) / *д’івчи* (Пдг), *по родити* (Мж), *роди(у^{бі})ти* (Бл, Грд, Кв, Кн., Кнж, Пдц,

¹ Бігусяк М. З лексики родильного обряду у гуцувльських говірках // Український діалектологічний збірник. – Київ, 1997. – Кн. 3. – С. 295.

² Там само. – С. 295; Піпаш Ю.О., Галас Б.К. Матеріали до словника гуцувльських говірок (Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області). – Ужгород, 2005. – С. 69.

Тр), *ро|ди(u^{bt})ти* (Дз, Лб, П), *с'ї роз|родити* (Кнж); пор. ще зхполіс. *обродитись, россипатиса* [Арк. П, 6; 128].

‘давати дитині життя під час пологів (про породілля)’ – недоконаний вид: *ро|ди(u^{bt})ти* (Бз, Бл, Вбч, Гдн, Грд, Дч, Зл, Кв, Кн, Кр, Пдц, Р, Ц), *ро|ди(u^{bt})ти* (Дз, Лб, П, Трч); пор. ще. поліс. *ро|жати*³.

‘з’явитися на світ під час пологів (про дитину)’ – доконаний вид: *в|родитис'а* (Гч, Дз), *в|родитис'ї* (Г, Кн), *в|родитис'а* (Врб), *в|родитис'ї* (Прл), *с'ї в|родити* (Лб, Нп), *с'ї в|родити* (Кн), *с'а на|родити* (С), *с'ї р|одити* (Бл, Пдц);

‘з’являтися на світ під час пологів (про дитину)’ – недоконаний вид: *ди|тина йде* (Млн, Пдц), *йти до по|роду / йти над в'ір* (Кв); *р|одитис'а* (Дз).

У межах семантичної мікрогрупи ‘народити дитину (про породілля)’ виділяємо семантичний ряд за значенням ‘народити позашлюбну дитину’, що реалізується в дієслівних словосполученнях: *знай|ти со|б'ї ди|тину* (Гс), *мати най|духа* (М), *мати по|кропивника* (Лщ), *най|тиси ди|тину* (Гдн), *при|нести си в по|долку* (Скз); пор. ще: *поділ. знайшла в подолку, принесла в повитку / в подолі / в подолку / в фартухові, привела собі дитину*⁴.

Зі значенням ‘народити мертву дитину’ функціонують конструкції: *мати мерт|ву д'ї|тину* (Кн), *мати не|жи|ве* (Кт), *мати не|жи|ву ди|тину* (Р), *мати не|жи|во|є* (М). Із семантикою ‘передчасно народити дитину’ зафіксовано *не до|нос|ити* (Кн), *в|родити за с'їм м'їс'їц'їв* (Пдг) – вирази, які мають прозору мотивацію.

Семантичний ряд за значенням ‘часто народжувати’ в надсянському континуумі формують сталі вирази *йак св'їн'а р|оди* (Скш), *р|оди / йак к'р'їличка* (Брш, Ц), *р|оди/ йак поро|с'їтниц'ї* (Пдг), які мають яскраво негативну конотацію. Зауважмо, що такі формули не є поширеними, оскільки традиційно в сім'ях було багато дітей; скоріше негативно ставилися до бездітних або тих, які народили лише одну дитину: *та р|оди^{bt} д'ї|ти/ то добре^u/ жи р|оди^{bt}// а та/ шо йидну майє/ з йидної д'ї|тини нав'їт ни|ма шо жар|тувати* (Лб). У одній говірці ми зафіксували фразеологізми *м'їшок роз|віа(u) завс'ї* (Пдг), яким номінується дія ‘почати часто народжувати дітей’, а також *сипати с'ї йї* (Пдг) ‘часто народжувати’.

³ Говірки Чорнобильської зони: Тексти / Упоряд.: Гриценко П.Ю. та інші. – К.: Довіра, 1996. – С. 70.

⁴ Коваленко Н. Фраземи родильних обрядів у лексикографічному описі (на матеріалі говірок Західного Поділля) // Наукові записки. – Випуск 81 (3). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 4 ч. – Кіровоград, 2009. – С. 106.

Вирази *ро|дитис'і в со|роцц'і, с'і |родити в ч'ін|ци* (Кнж) у надсянській та поліській родильній обрядовості мають пряме значення (нсян. *то кажут/родитс'і в со|роцц'і д'і|тина/ та|к'ій/ йак п|л'інц'і // ше ка|зали/ шо с'і |роди в ч'ін|ци/ та|ко/ йак би/ йак со|рочка/ то та|к'е/ йак б'і|ле* (Кнж); поліс. *в рубашке / в сорочке (родиться)*⁵, *у с|роче|ц|и ра|д'івс'і*⁶ (щоправда, за свідченням інформаторів, діти, які народилися в навколоплідному міхурі, будуть щасливими)), а в деяких українських діалектах уживаються в переносному: поділ. *на|ро|дитис'а в |ч'ін|чику* ‘бути щасливим’; пор. ще: *в со|роцці |родитися* ‘бути щасливою людиною, яка в усьому, скрізь має удачу’ [СУМ VIII, 595].

Головну функцію у власне родильному обряді виконувала повитуха, основну дію якої ‘приймати пологи; бути повитухою’ на Надсянні номінують лексема *ба|б|ити* (Кр, Нп) та дієслівні словосполучення, диференційовані за видом: *ба|б|ком |б|ити* (Глн), *в'і|д|б|ирати д'і|т|ий* (Пдг, Пдц) / *ди|т|ину* (Дз, Дн, Дч, Зл, Кн, Нвм, Тр), *в'і|д|б|ирати |по|логи* (Кнж), *(в) |ро|ди* (Кв, Прд, Тр), *д'і|ти в'і|д|б|ирати* (Лб, Мшл, Ст), *при|й|мати д'і|ти* (Зд, Млн, Пч), *при|ни|мати ди|т|ину* (Нвм), *(п) |ро|ди* (Гдн, Кнж), *|ро|ди при|й|мати* (Бз, Бл, Гл, Кт, Прл, Р), *хо|ди|ти по ба|бах* (Скш) – недоконаний вид; *в|з'і|ти |ро|ди* (Бл), *в'і|д'н'і|ти д'і|т|ину* (Дз), *об'і|ти |ж'і|нку* (Гч), *при|й|ати |ро|ди* (Лб), *|ро|ди при|й'н'ати* (Гч) – доконаний вид. Подібні конструкції, кожна з яких має прозору мотивацію, засвідчені також в українській літературній мові та її говорах: зхволін. *ба|бу|вате* [Корз., 68], закарп. *ба|б|ити* [Саб., 18]; *bábiti* [СлПГ, 56], гуц. *ба|б|ити*, *бра|ти ди|т|ину*⁸; див. ще *ба|б|ити* [СУМ I, 76].

Із семантикою ‘полегшувати родові болі (про повитуху)’ зафіксована конструкція *по|ле|ги'і да|вати* (Вбч), гіпонімами до якої виступають численні номінації окремих дій повитухи під час пологів: *бра|ти за кри|ж'і і п'і|д|ни|мати* (Кв), *з'р'і|ти |во|ду і са|ґ|ати* (Кв), *мо|лит|ву мо|вити* (См), *п'і|д|курувати* (Арв), *по'мас|т|ити жи|в'і|т/ по'масу|вати* (Г), *пом'н'ати по жи|во|т'і* (Зл), *с'в'і|чен|ов во|дов кро|пити* (Арв), а також *пере|гнати по хат'і* (Пт) – ‘обрядодія, коли породіллю водять по хаті, щоб пришвидшити народження дитини’, *па|рити* (С) – ‘обрядодія, яку здійснювала повитуха, щоб швидше відійшло дитяче місце’. Сема ‘оглянути жінку-породіллю (про повитуху)’ представлена виразом *по-*

⁵ Валенцова М.М. Родины // Восточнославянский этнолингвистический сборник. Исследования и материалы. – Москва, 2001. – С. 313-400.

⁶ Говірки Чорнобильської зони... – С. 186.

⁷ Піпаш... – С. 10.

⁸ Матеріали до української етнології. Т. XVIII. – Львів, 1918. – С. 96

смот'рити по живо'т'і (Лб, Пдц). Однак засвідчено також і пасивну участь повитухи в пологах: *нич не ро'бити* (Кнж, Лщ).

В одному із сіл надсянського ареалу зафіксовано відомості про магичні дії повитухи чи членів родини, спрямовані на швидкий перебіг пологів: *Як ро'дити начи'найут/ в'іткривати фс'о'/ шоб н'і'чо не було замкнене ф хат'і/ фс'і шафи/ д'верк'і/ по'п'ім'т' кухн'у/ скр'із' / шоб там с'і'с'коро в'іткривало с'і'т'і'во/ матка с'і' в'іткривала/ шоб с'коро вис'какувала дитина на верха* (Арл). Зазначмо, що про швидкий перебіг пологів дбали заздалегідь: *Як ти довго при'ховуєш/ дитина не хоче вихо'дити с'коро* (Пч).

На Надсянні не надавали символічного значення перерізуванню пуповини. Тому сема 'обрізати / перев'язати пуповину' представлена небагатьма назвами, які мають прозору семантику: *перер'ізати пупок* (Зл), *то в'ідо'т'ати* (Кнш, Мшл), *р'ізати пупчик* (Лщ) / *пупок зав'я(и)зати* (Дв, Звз, Млн, Ст), *перев'язувати пупок* (Дм), *то зав'язати, лёном закру'тіти; обві'язати лёном пупчок* (Кнш, Мшл).

За свідченням етнографів, у західнополіському ареалі при зав'язуванні / перерізуванні пуповини повитухи вдавалися до різних магичних дій, використання символічних предметів залежно від статі дитини. До того ж, як стверджують інформатори із середньополіського континууму, *пупа н'і'х'то н'е р'еза'є // пупа за'ї'язу'ють*⁹.

Зараз повністю втрачені обрядодії, пов'язані із захоронюванням дитячого місця, які, за свідченням інформаторів найстаршого покоління, у надсянському континуумі були репрезентовані такими словесними виразами: *закопувати* (Млн, Прл), *бе'з хату перек'идати* (Прл). Крім того, дії були диференційовані залежно від статі новонародженої дитини: *Так/ хлопц'ови/ тог'одій ше зем'ла була/ закопувала в по'роз'і та ба'бка/ а д'івчин'і – за стол'ом/ жоби зам'іж іш'ла/ а хлопц'ови в по'роз'і – от не зна'ю'чо* (Млн). Подібні дії засвідчені також в етнографічних джерелах із Західного Полісся¹¹.

На території Надсяння обряд ім'янаречення дуже часто відбувався одразу після народження дитини та здійснювався самою повитухою. Дія за значенням 'покропити дитину свяченою водою й дати ім'я' репрезентована такими вербальними засобами: *обхрес'тити* (Прд), *да'вати воду* (Прд), *зара хрес'тити і да'вати*

⁹ Кондратович О.П. Українські звичаї: Народини. Коса ж моя... – Луцьк, 2007. – С. 19.

¹⁰ Говірки Чорнобильської зони... – С. 186.

¹¹ Кондратович О.П.... – С. 20-21.

ім'я (Дм), *с'в'іченом во́дом покро́пити* (Твц), *с'в'іченом во́дом похрес́тити* (Млн): *Та йак той зара́з но с'і в'родила/ во́ду давали дити́н'і// Ка́зали/ йак с'і ма́йе там нази́вати// Ба́бка йі обхрес́тила// По́том несли до с'в'аш'чени́ка* (Прд).

Се́ма 'плати́ти повиту́сі' у надсянському континуумі представлена лише дієсловом *да́вати* (б. н. пл.), яке називає дію, але не має символічного значення. Традиційною платою повитусі було: *шос' з 'йіж'і, шос' з 'дому* (Птл), *грош'і* (Звз), *зерно, пше́ниц'і, хл'і́б* (Зл). Символічно-магічного значення обдаровуванню повитухи, за свідченням етнографів, надавали на Поліссі¹².

Зауважмо, що докладний опис надсянської родильної лексики в контексті південно-західного та північного наріч здійснити не можемо, оскільки на сучасному етапі лінгвістично описано родильний обряд лише на матеріалі гуцульських¹³, поліських¹⁴, подільських¹⁵ говірок (однак у різних аспектах та за різними програмами). У діалектних лексикографічних джерелах, збірниках текстів лексики досліджуваної тематичної групи зафіксована лише спорадично, що не дає можливості зробити висновок про її функціонування у відповідних етнолінгвістичних континуумах.

Список обстежених населених пунктів та їх скорочень Переселенські говірки¹⁶

Грн – с. Горинець, повіт Любачів (Польща); Гр – с. Грабовець, повіт Ярослав (Польща); Грч – с. Гуречко, повіт Перемишль

¹² Там само. – С. 20–21.

¹³ Бігусяк М. З лексики родильного обряду у гуцульських говірках // Український діалектологічний збірник. – Київ, 1997. – Кн. 3. – С. 293-301; Бігусяк М.В. Лексика традиційних сімейних обрядів у гуцульському говорі: Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Прикарпатський університет ім. В. Стефаніка. – Івано-Франківськ, 1997; Гвоздевич С. Із польових записів про родильну обрядовість // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / Відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів, 2006. – С. 357-368.

¹⁴ Валенцова М.М. Родины // Восточнославянский этнолингвистический сборник. Исследования и материалы. – Москва, 2001. – 496 с.

¹⁵ Тищенко Т. Динаміка номінації родильного обряду в говірках Східного Поділля // Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі. До 100-річчя професора Ф.Т. Жилка. Тези доповідей Міжнародної наукової конференції (5-7 березня 2008 р., Київ). – К., 2008. – С. 188-190; Коваленко Н. Фраземи родильних обрядів у лексикографічному описі (на матеріалі говірок Західного Поділля) // Наукові записки. – Випуск 81 (3). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 4 ч. – Кіровоград, 2009.

¹⁶ Назви населених пунктів і повітів подано згідно з адміністративно-територіальним поділом Польщі станом на 1 січня 1939 року.

(Польща); Дз – с. Дзвиняч Долішній, повіт Лісько (Польща); Дбч – с. Дібча, повіт Ярослав (Польща); Д – с. Добра, повіт Ярослав (Польща); Дн – с. Дуньковички, повіт Перемишль (Польща); Зд – с. Задуброва, повіт Ярослав (Польща); Кв – с. Квасинина, повіт Перемишль (Польща); Лщ – с. Ліщовате, повіт Лісько (Польща); М – с. Макова, повіт Перемишль (Польща); Мл – с. Млини, повіт Ярослав (Польща); Млв – с. Малява, повіт Добромиль (Польща); Ол – м. Олешичі, повіт Любачів (Польща); Пп – с. Папортно, повіт Добромиль (Польща); Р – м. Радимно, повіт Ярослав (Польща); Рс – с. Руське Село, повіт Перемишль (Польща); Св – с. Святе, повіт Ярослав (Польща); Ср – с. Серакісьці, повіт Перемишль (Польща); Скл – с. Сколошів, повіт Ярослав (Польща); Сл – с. Слобода, повіт Ярослав (Польща); Трб – с. Теречча, повіт Сянік (Польща); Трк – с. Торки, повіт Перемишль (Польща); Тр – с. Трійчичі, повіт Перемишль (Польща); Тх – с. Тухля, повіт Ярослав (Польща).

Говірки, поширені на території Львівської області

Арл – с. Арламівська Воля Мостиського району; Бл – с. Билічі Старосамбірського району; Блз – с. Болозів Старосамбірського району; Бн – с. Бунів Яворівського району; Брщ – с. Боршевичі Старосамбірського району; Блн – с. Боляновичі Мостиського району; Вбл – с. Вороблячин Яворівського району; Влб – с. Воля-Баранецька Самбірського району; Вт – с. Воютичі Самбірського району; Врб – с. Вербляни Яворівського району; Гр – с. Гораець Яворівського району; Г – с. Гори (Горяни) Яворівського району; Гб – с. Губичі Старосамбірського району; Гдн – с. Годині Мостиського району; Гл – с. Глиниці Яворівського району; Грд – с. Городисько Старосамбірського району; Гс – с. Гусаків Старосамбірського району; Дв – с. Дев'ятир Яворівського району; Дм – с. Дмитровичі Мостиського району; Зв – с. Завадів Яворівського району; Звз – с. Зав'язанці Мостиського району; Зл – с. Залужжя Яворівського району; Клн – с. Калинівка Яворівського району; К – с. Катина Старосамбірського району; Кн – с. Конів Старосамбірського району; Кнж – с. Княжпіль Старосамбірського району; Кнш – с. Конюшки Мостиського району; Кр – с. Краківець Яворівського району; Кт – с. Коти Яворівського району; Лб – с. Любині Яворівського району; Млн – с. Малнівська Воля Мостиського району; Мшл – с. Мишлятичі Мостиського району; Мж – с. Міженець Старосамбірського району; Мкр – с. Мокряни Мостиського району; Нкн – с. Наконечне Перше Яворівського району; Нв – с. Нове Місто Старосамбірського району; Ос – с. Оселя Яворівського району; Ост – с. Острожець Мостиського району; П – с. Поляна Старосамбірського району; Пдг – с. Підгать Мостиського району; Пдц – с. Передільниця Старосамбірського

району; Пдл – с. Підліски Мостиського району; Плш – с. Плишевичі Мостиського району; Пн – с. Пнікут Мостиського району; Пр – с. Поруденко Яворівського району; Прд – с. Передвір'я Яворівського району; Прл – с. Прилбичі Яворівського району; Пт – с. П'ятниця Старосамбірського району; Птл – с. Потелич Яворівського району; Ргз – с. Рогізно Яворівського району; С – с. Середкевичі Яворівського району; Ск – с. Скелівка Старосамбірського району; См – с. Смолин Яворівського району; Стрч – с. Старичі Яворівського району; Ст – с. Старява Мостиського району; Трн – с. Тернава Старосамбірського району; Твц – с. Терновиця Яворівського району; Ц – с. Циків Мостиського району; Чрн – с. Чернява Мостиського району; Чж – с. Чижки Старосамбірського району; Ш – с. Шумина Старосамбірського району

Список скорочень джерел

Арк. – Аркушин Г. Словник західнополіських говірок: У 2 т. – Луцьк, 2000. – Т. 1 – 2.

АУМ – Атлас української мови: У 3 т. – Т. II: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – Київ, 1988. – 520 с.

СГБрод. – Горбач О. Словник говірки с. Бродина (пов. Радівці, Румунія) // Гуцульські говірки: Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження. – Львів, 2000. – С. 247-364.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: У 7 т. / За ред. О.С. Мельничука. – Київ, 1982 – 2006. – Т. 1-5.

Корз. – Корзонюк М.М. Матеріали до словника західноволинських говірок // Українська діалектна лексика: Збірник наукових праць. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 62-267.

Онишк. – Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: У 2 ч. – Київ, 1984. – Ч. 1-2.

Саб. – Сабадош І.В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. – Ужгород, 2008. – 480 с.

СБГ – Словник буковинських говірок / За ред. Н.В. Гуйванюк. – Чернівці, 2005. – 688 с.

СлТГ – Словарь карпатоукраинского торуньского говора. – Москва, 2001.

СУМ – Словник української мови: В 11 т. – Київ, 1970 – 1980. – Т. 1-11.

Список умовних скорочень

б. н. пп. – більшість населених пунктів

бойк. – бойківське

буков. – буковинське

волин. волинське

зхволин. – західноволинське
гуц. – гуцульське
закарп. – закарпатське
зхполіс. – західнополіське
к. – карта
ндністр. – надністрянське
нсян. – надсянське
поділ. – подільське
поліс. – поліське
пор. – порівняй
псл. – праслов'янське
стсл. – старослов'янське

Lesya Khomchak

Delivery ceremony vocabulary in south-western and northern dialects: direct delivery stage

In this article author describes traditional nomination used directly during labor stage of Sian-River delivery ceremony in the context of South-Western and Northern dialects. The subject of research -- words and expressions designated to be used directly in delivery stage ceremony.

Key words: *words and expressions, direct labor stage of delivery ceremony.*

Лэся Хомчак

Лексика родильной обрядности в южно-западном и северном наречиях: собственно родового этап

В этой статье автор описывает традиционные номинации, употребляемые на собственно родовом этапе родильного обряда Надсяния, в контексте говор юго-западного и северного наречий. Предмет исследования – слова и выражения, употребляемые на обозначение обрядов и обрядодействий собственно родового этапа.

Ключевые слова: *слова и выражения, собственно родового этап родильного обряда.*